

kiä sōkk sōaleevä,
kiä puut poolaleevä.

Laulnud E. S. Püss, 81 a. vana, Karula kihelkonnas, Karula vallas, Apja asunduses 1935. a. Üles kirjutanud H. Tampere ja S. Kutt (ERA III 7, 149/51 (29) < ERA, Fon. 447-a ja ERA II 115, 179 (7)).

c) Kiigelaulud Põhja-Eestis.

12. KUTSE KIGELE.

Kuusalu.

Kandvalt.

1. Tul - ge kii - ge - le, kü - la - lap - sed!

2. Too - ge ka - nad, too - ge mu - nad!
= 3-6,8.

7. Ka - na jäi ko - ju mu - ne - le.

Kiigelaul. Ülemal esitatud viis on tüüpiline „kiigetoon”. Kiigeviise on kahesuguseid.

A. Viisid, milles on muusikaline rütm ilmselt kooskõlastatud kiige õõtsumise rütmiga. Ka lauljad seletasid, et neid „toone” kõige parem on ikka kiigel laulda, kusjuures kiige liikumine, mida lauljad alati peavad tähele panema, ei lase viisi kunagi segamini minna.

B. Viisid, milles muusikalise rütm ja kiige liikumise rütm suhe ei paista nii selgesti silma. Neis viisides on ainult üks või kaks, mõnikord ka kolm heli viisi lõpu pool pikendatud, mis annab neile teatava „kiigetooni” ilme. Selle põhjuseks võib olla, et neid „toone” mitte kiikudes ei lauldu, vaid istudes. Laulmisel ei tarvitanud lauljad mingeid kehaliigutusi, mis oleksid kiige õõtsumist kuidagi järele aimanud.

Eespool toodud viisis võib tähele panna kindlat vahekorda kiige õõtsumisega, mis koosneb kolmest järgust: 1) liikumise

algus, 2) lend ja 3) aeglasemaks jäämine teisele poole üles jõudes. Kõige suurem on kiirus sel momendil, millal kiik seisab püstloodis. Enne seda on kiiruse kasvamine, pärast kahanemine. Muusikaliste terminitega võiksime seda liikumist märkida järgmiselt: 1) *accelerando*, 2) *allegro*, 3) *ritartando*, ning samas ka 1) *crescendo*, 2) *forte* ja 3) *decrescendo*. Kõige suuremat nau dingut pakub muidugi lend, mille kestel lauldes püsatakse ainult ühel vokaalil. Kõik muud silbid koonduvad 1. ja 3. liikumisfaasi. Nende lühikeste hetkede jooksul, millal kiige õõtsumine jäääb silmapilguks seisma, katsutakse seepärast kõik ülejäänud silbid kiiresti esitada. Kiikudes on takti algushelid (skeemis tähistatud märgiga \circ) ajalt tegelikult lühemad kui ülal noodistuses, ühtlasi kasvab lennuosa (skeemis —) takti alguse ja mõnevõrra ka lõpu arvel pikemaks:

Nii laulis laulja J. K. käega kiige õõtsumist järele aimates, et demonstreerida üleskirjutajale, millises vahekorras on viis kiige liikumisega. Noodistuses esitatud rütmis aga laulis ta istudes, ilma et oleks teinud mingisugust rütmilist liigutust keha vői käega.

Tulge kiigele, külalapsed,
tuoge kanad, tuoge munad,
tuoge linnud lestajalad,
tuoge pardid paelakaed,
5 tuoge aned audumaie,
tuoge pardid poegimaie!
Kana jäi koju munele,
kukk jäi koju kõerutama.

Laulnud Jaan Kuulbakk, 45—55 a. vana, Kuusalu kihelkonnas, Kiiu vallas, Valkla külas 1911. a. Üles kirjutanud K. Viljak ja G. Vilberg (EÜS VIII 2500 (22), 1257/60 ja 1402 (112)).

13. KIIGE KATSUMINE.

Pikalt.

Harju-Jaani.

1-4. Läh-me kii-ge - le kii - ku - mai-e!

Kas see kii - ke kan - nab mei - da,

Kiigetoon.

Lähme kiigele kiikumiae!
 Kas see kiike kannab meida,
 kas kannab kahte kabuda,
 kahe kau riideeida,
⁵ nelja neiu ehteeida,
 viie neiu vammuksida,
 kuue neiu kudruksida,
 seitsme neiu searepailu,
 kaheksma neiu kaelakorda,
¹⁰ ühiksma neiu ümberikku?
 Kui ei kanna, siis kadugu!
 Tooge kiini, kisume kiike,
 too kerves, raiume kiike,
 too tuli, põleta kiike,
¹⁵ puunuga, voolime kiike!
 Kiigesepad vasta kostsid:
 „See pole kiini kiskumine
 ega kerve raiumine,
 tule ei põletamine,
²⁰ puunua voolimine!
 Kiige toodud Kimbelasta,
 kiige-aisad Ambelasta,
 sambaad Sinisalusta,
 pulgad Puiatu arusta,
²⁵ loogad Looja koppelista.”

Laulnud Mari Õunap, 70 a. vana, Harju-Jaani kihelkonnas,
 Raasiku vallas, Kaersoo külas 1913. a. Ules kirjutanud K. Viljak ja G. Vilberg (EÜS X 1833 (3) ja 1886/7 (57)).

14. KIIGE KATSUMINE.

Karja.

1-4. Läh - me i - lu - la vaa - ta - mai - e,
 kes sääl i - lu - la is - tu - va - da!
 Nei - ud kiik - vad kii - ge pääl ja
 nais - tel val - ged pöl - led ees.

Kiigelaul. Laulda kse kiige peal. Iga rea lõppu venitakse niikaua, kuni kiik jõuab ülalt alla.

Lähme ilula vaatamaie,
 kes sääl ilula istuvada!
 Neiud kiikvad kiige pääl ja
 naistel valged pölled ees,
⁵ pojaid löövad kurni kopela.
 Nüüd lähme seda kiike katsumaie,
 kas see kiik ka kannab meida!
 Kui ta ei kanna, siis kadugu!
 Kui ta kannab, siis me toome
¹⁰ kirjud kindad, kirjud paelad,
 seume kiigeörre külge.
 Peiud, tulge, neiud, tulge,
 vötke paelad, vötke kindad!
 Akame koju minemaie,
¹⁵ einariistu öörumaie!
 Pidu on löpnud, pill on otsas,
 peretaadikene.

Laulnud Anna Liiv, 52 a. vana, Karja kihelkonnast 1909. a.
 Ules kirjutanud P. Süda ja O. Liiv (EÜS VI 1223 (28) ja 1227 (1)).

15. HEA KIIK.

Järva-Jaani.

1. Ma tu - len tei - e kii - ge pea - le.

Ma tulen teie kiige peale,
teie kooke katsumaie,
kas see kiik ju kannab minda.
Kui ei kanna, las kaduda!

5 Minu vend teeb uue kiige,
uue kiige, uhke kiige:
õunapuust teeb õige kiige,
sarapuust teeb sirge kiige,
vahterast teeb valge kiige.

10 Ma tulen teistkord tagasi,
siis toon kanad, siis toon munad,
siis toon aned alla õlma,
siis toon pardid paaristikku.

Laulnud Kai Reisikov, 74 a. vana, Väike-Maarja kihelkonnas, Porkuni vallas, Piisupi külas 1910. a. — Laulu õppinud sünnikohas Järva-Jaani kihelkonnas, Võhmuta vallas, Keikla külas. — Üles kirjutanud P. Penna ja V. Rosenstrauch (EUS VII 2155 (2) ja 1829 (5)).

16. HEA KIIK.

Harju-Jaani.

1-4. Kiik o - li teh-tud äis - ta puis - ta:

õu - na - puus - ta õi - ge - mas - ta,

si - ri - nas - ta sir - ge - mas - ta,

ta - ham-me - hes - ta kō - vas - ta

Kiigetoon.

Kiik oli tehtud äista puista:
õunapuusta õigemasta,
sirinasta sirgeesta,
tammesta kõvasta puusta,
vahterasta valgeesta.

Kas see kiige kannab meida?
Kui ei kanna, siis kadugu!
Raiume maha margapuuksi,
isa ärja ikkepuuksi,
venna vankri vehmeriksi,
külanaiste küünarpuuksi.

Laulnud Anu Lagle, 66 a. vana, Harju-Jaani kihelkonnas,
Peningi vallas, Kurgla külas 1913. a. Üles kirjutanud K. Viljak ja G. Vilberg
(EUS X 1841 (30) ja 1965 (179)).

17. KALLIS KIIK.

Harju-Jaani.

1-3. Mei - e kiik o - li kōr - val teh - tud,
kōr - val teh - tu - de, kōr - val saa-dud,
ar - va aa - vi - ku va - hel - la.

Kiige viis. Selle laulu juures tarvitab laulja iseäranis tihti lisasilpised:

toodud asemel too-du-de,
tehtud asemel teh-tu-de jne.

Meie kiik oli kõrval tehtud,
kõrval tehtud, kõrval saadud,
arva aaviku vahella,
sirge lepiku siessa.

5 Ei see päev meie peale paista,
tuul ei meida tuulitada.

Kust see kiik on seie toodud,
seie toodud, seie soadud?
Kiik oli toodud Keigelasta,
10 aluslaud oli Ambelasta,
võlv oli Võnnu kuusikusta,
sambaad Sinisalusta,
pulgad Puiatu arusta,
aesad olid toodud Ambelasta.

Laulnud Kai Silberg, 70 a. vana, Harju-Jaani kihelkonnas,
Peningi vallas, Perila-Liivaaugu külas 1912. a. Üles kirjutanud K. Viljak ja
G. Vilberg (EÜS IX 835 (16) ja 885 (76)).

18. KITSAS KIIK.

Muhu.

The musical score consists of five staves of music in common time (indicated by '4') with a key signature of one sharp (F#). The lyrics are written below each staff in a cursive script. The first staff starts with a treble clef and includes the lyrics 'Läh-me se-da kii-ke' and 'kat-su-mai-e,'. The second staff starts with a bass clef and includes 'kas see kiik ka' and 'kan-nab mei-da!'. The third staff starts with a treble clef and includes 'Kui ei kan-na, siis' and 'ka-du-gu,'. The fourth staff starts with a bass clef and includes 'kui ei lau-la, siis' and 'la-gu-gu!'. The fifth staff starts with a treble clef and includes 'Oh tei- e ul-lud' and 'kiigas-se-pad.'

A musical score for a Latvian folk song. The score consists of five staves of music with lyrics written below them. The lyrics are as follows:

 teind sel-le kii-ge kit-su-ke-se:
 alt ep ma-hu a-ni u - ju - ma,
 peal ta pää-su-ke pu - ge - ma,
 va - helt root-si var - ve - la - ne,
 kes - kelt kir - ju lin - nu - ke - ne.

Lähme seda kiike katsumaie,
kas see kiik ka kannab meida!
Kui ei kanna, siis kadugu,
kui ei laula, siis lagugu!

5 Oh teie ullud kiigassepad,
teind selle kiige kitsukese:
alt ep mahu ani ujuma,
pealta pääsuke pugema,
vahelt rootsi varvelane,
10 keskelt kirju linnukene.

Laulnud M a d i s K ü l a Muhu kihelkonnast, Muhu-Suure vallast, Rebaseskülast 1921.—1932. a. Ules kirjutanud C. Creek (TMM).

19. KIIK HALVAL KOHAL.

Koeru.

1)

1. Oh te ul-lud kii-ge-se-pad!

1) var.

Oh te ullud kiigesepad,
enä, kus nad kiige teinud!
Teinud kiige karjateeble,
külapoiste pulgesmaile,
külapoiste pulgesmaile,
külapoiste pulgesmaile.
Küla nuttis künnimaida,
külanaesed nairismaada,
külapoisid pulgesmaada.

Laulnud Kadri Krüger, 59 a. vana, Koeru kihelkonnast, Väinjärve vallast 1911. a. Ules kirjutanud P. Penna ja V. Rosenstrauch (EÜS VIII 485 (26) ja 565 (74)).

20. KIIK TAHAB KINDAID.

Harju-Jaani.

1. Mis see kii-ge kriu-nub siin-na?
= 2.
3. A-lus-a-ga - lau-da an-de - ei-da.

Mis see kiige kriunub siinna?
Kiige kriunub kindaaida,
alus-aga -lauda andeeida,
pealispuu punasi paelu.

5 Oot, oot, kiige, no, no, kiige,
las minu venda võtab naese,

teine venda teise naese,
kolmas toob mini kodaje —
siis soab kiige kindaida,
¹⁰ alus- aga -lunda andeeida,
pealispuu punased paelad.

Laulnud Leenu Nikker, 62 a. vana, Harju-Jaani kihelkonnas, Peningi vallas, Kalesi külas 1913. a. Üles kirjutanud K. Viljak ja G. Vilberg (EÜS X 1841 (27) ja 1947 (155)).

21. KIIK TAHAB KINDAID.

Pärnu-Jaagupi.

MM ♩ = 200

1. Mis see kii-ke kiu-nub mei-le , kaś-ke,
mis see kii-ke kiu-nub mei-le , kaś-ke?

Mis see kiike kiunub meile,
kas'ke?

Kiik see kiunub kinduida,
kiigelauad laiu paelu,
kiigetoed tutipaelu,
⁵ kiigepostid poolisukki,
kiige-aisad andiida.
Ot-ot-oo ja no-no-noo,
kui minu vend saab naise vōtnud,
naise vōtnud, pulmad peetud,
¹⁰ siis saab kiiku kinduida,
kiigelaud saab laiu paelu,
kiigepostid poolisukki,
kiigetoed tutipaelu,
kiige-aisad andiida.

Laulnud Kai Ottin, s. 1862. a., Pärnu-Jaagupi kihelkonnas, Are vallas, Are külas 1929. a. Üles kirjutanud E. Oja ja E. Treu (ERA III 2, 15 (6) a II 17, 93/4 (45)).

22. KINGITUSED KIIGUTAJALE.

Peetri.

1. Kii- ge - se - pad, el - lad ven - nad!

1) var. 1.

1) var. 2.

Kiigesepad, ellad vennad,
ärge mind kurjast kiigutage,
õelasti õetsutage,
vihasesti vintsutage —

5 siis ma kurjast maksan palga,
õelasti annan inda,
vihasesti viskan vaeva!

Kui te mind kulda kiigutade,
õbedasta õetsutade,

10 siis mina kulda maksan palga,
õbedasta annan inna,
vaskisesti viskan vaeva.

Mis mina luban sõuajalle?

Vallast valgepea tüdruku:

15 kõige pikem, kõige kaunim,
kõige uhkem ulgastagi.

See ma tõutan sõuajalle.

Mis ma teisele tõutan?

Pinu-pikkuse obuse:

20 pinu pealt ta piirab lakka,
aia pealt ta astub selga.

Või mis kopsan kolmandale?

Ostan noa nurmekirja,
tupe tuuleristi-karva.

25 Mis ma neljandal nimetan?

Toa takka välja laia,

pinu takka põllu pika:

igas nurgas kolmi nabra,

igas nabras kolmi vihku,

30 igas vihus kolmi kõrta,

igas kõrres kolmi peada,

igas peas kolmi ivada.

See ma neljandal nimetan.

Laulnud Ann Volk, 60 a. vana, Peetri kihelkonnas, Esna val-
las, Õetla külas 1911. a. Üles kirjutanud P. Penna ja V. Rosenstrauch (EÜS
VIII 491 (56) ja 611/2 (142)).

23. KINGITUSED KIIGUTAJALE.

Peetri.

Laske maha, ma paluksin!

Kui ei lase, ei palugi —
las mina ūetsun ūhtaani,
laulan laia valgeeni,
5 kiskun keske-ommikuni!
Külap minul leppa lüpsab lehma,
külap mul kaske saadab karja,
valgepea joodab vasika,
saadab karja kaugeelle.

10 Mis ma luban sōuajalle,
sōuajalle, jōuajalle,
üle väl'la veerejalle?
Pinupikkuse obuse,
saunasuurukse sadula.

15 Aja pealt tema astub selga,
pinu pealt tema piirab lakka,
sauna pealt seob sadula.

Seda mina luban sōuajalle,
sōuajalle, jōuajalle,

20 üle väl'la veerejalle:
toa takka pika pōllu,
pika pōllu, laia väl'la.

Väli oli kolmenurgeline,
igas nurgas kolmi nabra,
25 igas nabras kolmi vihku,
igas vihus kolmi kōrta,
igas kōrres kolmi peada.

Kaks mina luban sõuajalle,
sõuajalle, jõuajalle.

Laulnud Koppelmeets (naislaulik), 45—50 a. vana, Peetri kihelkonnas, Koigi vallas, Väike-Kareda külas 1913. a. Üles kirjutanud K. Viljak ja V. Rosenstrauch (EUS X 2231 (21) ja 2253/4 (39)).

24. KIIGEL KARTLIK.

Harju-Jaani.

1-5. Oh mi - nu kul - la kii - gu - ta - jad,
õ - be - dai - sed õet - su - ta - jad,
är - ge mind kur - jast kii - gu - ta - ge,
õ - e - las - ti õet - su - ta - ge,
vi - ha - ses - te vint - su - ta - ge!

Kiigetoon. Ette lauldud istudes.

Oh minu kuldsed kiigutajad,
õbedaised õetsutajad,
ärge mind kurjast kiigutage,
õelasti õetsutage,
5 vihaseste vintsutage!
Ma olen kuri kukumaie,
vihaleht olen vintsumai,
tammeleht olen tantsimai.
Kui mina kukun, kes mind maksab!
10 Pole mul venda kiige alla,
vennalast ei alla laua —

kivi mul kiilas kiige alla,
paas on paksu alla laua.
 Kui mina kukun silma piale —
¹⁵ silm mul maksab suure lehma;
kui mina kukun kõrva piale —
kõrv mul maksab kõrvi ruuna;
kui mina kukun pale piale —
pale mul maksab paari ärgi,
²⁰ juuksed juokseva obuse,
ise ma maksan ilma kõige.

Laulnud Mari Aguraiuja, 55 a. vana, Kuusalu kihelkonnas, Kolga vallas, Kahala külas 1911. a. — Laul pärit lauliku sünni- ja kasvukohast Harju-Jaani kihelkonnast, Anija vallast. — Üles kirjutanud K. Viljak ja G. Vilberg (EÜS VIII 2510/1 (54) ja 1464/5 (50)).

25. ILUS NEIU KIIGEL.

Kuusalu.

1. Käi sa kii - ke kau - ge - el - lel

5. Kui ep ma i - - se - ki pais-ta...

Kiigetoon („kierutustega”).

Käi sa kiike kauge'elle,
kaugeelle, korgeelle!
Mina paistan palju maada,
paistan palju, maksan palju.
⁵ Kui ep ma iseki paista —
paistab päägä mu päässä;
kui ep ma iseki kilka —
kilcab sormus sormeessa;
kui ep ma iseki lehi —
¹⁰ lehivad linatsed juuksed;
kui ep ma iseki särä —
säräb kiedi kaulassagi;
kui ep ma iseki kilka —
kilcab raha rinnullagi.
¹⁵ Riias vahtis rikkas erra,
pues vahtis pue-isändä,

pue ies pue-emändä,
 valli päällä vaenelapsi:
 „Kas on kuu vai on päivä,
²⁰ vai on tähte taevaassa,
 vai on vihma vikkerkaari?”
 Peigu kuulis, vastu kostis:
 „Ei ole kuu ega ole päivä,
 ei ole tähte taevaassa,
²⁵ ei ole vihma vikkerkaari —
 sie olle minugi pruuti.
 Pärg on päässä kui sie päivä,
 raha rinnul kuukane,
 sormus sormes tähekäne,
³⁰ kie on vihma vikkerkaari.”

Laulnud Ann Birk, 67 a. vana, Kuusalu kihelkonnas, Kolga val-
 las, Kolga-Aabla külas 1911. a. Üles kirjutanud K. Viljak ja G. Vilberg (EÜS
 VIII 2518 (94) ja 1888/9 (124)).

26. KULLA KULUMINE.

Jõelähtme.

1. Läh-me kii - get kat - su mai - e!
 = 2. - - -
 3. Kui ei kan - na, siis ka - - du - gu!
 4. Mi-nul on ko - du kol - mi ven - da.

1) var.

Kiigetoon. Helid, mis nähtavasti just kiige lennu juures lauldi, on tähistatud märgiga —. Need helid peetakse harilikult ka kõige pikemalt kinni.

Lähme kiiget katsumaie,
 kas sie kiige kannab meida!
 Kui ei kanna, siis kadugu —

mul on kodu kolmi venda,
⁵ nied tievad uue kiigekese.
 Küll on külas kuulajaida,
 vald on täisa valgedpäida,
 ei nemad tohi kiigele tulla —
 kardavad kullad kuluma,
¹⁰ obe-elmed oerumaie,
 raha rinnas raksumai.
 Meie kaksi vaestalasta
 kiigume kiigel ja kiidame kiiget,
 ei karda kulda kulumaie,
¹⁵ obe- ei -elme oerumaie,
 raha rinnas raksumai —
 meil on kodu kullasseppad,
 oues on obedaseppad,
 taras on rahatagujad.

Laulnud Emilie Klaus, 35 a. vana, Jõelähtme kihelkonnas,
 Viimsi vallas, Tammeneeme külas 1913. a. Üles kirjutanud K. Viljak ja G. Vilberg (EUS X 2152 (25) ja 2035 (268)).

27. RIKKAD JA VAESED KIIGEL.

Saaremaa.

1. Läh-me kii-ke kii - ku - mai - ei!

Lähme kooke kiikumaie!
 Kas see kooke kannab meida?
 Kiik aga kannab needkid naesed,
 mis aga ööni elmeesa,
⁵ mis o rannani rahada —
 siiski kannab needki vaesed,
 mis põle elimest kaela päale,
 rahakopiked olemaskid.
 Kus see vaene siiski saab?

Üles kirjutatud Saaremaalt enne 1846. aastat (Fr. Kruse, Ur-Geschichte des Esthnischen Volksstammes. Moskau 1846, lk. 172/3).

28. VAESED SEISAVAD EEMAL.

Kuusalu.

M.S.

1-3. Ju - ba siin kuu - ku - sid kul - la - li - sed
K.S.

M.S. ju - ba siin kuu - ku - sid kul - la - li - sed,

el - ki - sid o - be - el - me - li - sed,
K.S.

el - ki - sid o - be - el - me - li - sed,
M.S.

pau - ku - sid lai - a - paat - ri - li - sed,
K.S.

pau - ku - sid lai - a - paat - ri - li - sed.
M.S.

6 7. El - lad ie - mal sei - sa - sim - me,
K.S.

el - lad ie - mal sei - sa - sim - me

M.S.

Musical score for 'Vae-sed' featuring two staves of music with lyrics below them. The first staff uses a treble clef and a key signature of one sharp. The second staff also uses a treble clef and a key signature of one sharp. The lyrics are:

vae - sed var - jul vah - ti sim-me,
K.S.

vae - sed var - jul vah - ti sim-me.

Kiigetoon.

Juba siin kuukusid kullalised,
elkisid obe-elmelised,
paukusid laiapaatrilised,
laulid laialindilised —
5 meie kullad kuulasimme,
ellad iemal seisasimme,
vaesed varjul vahtisimme.
Kuu meil paistis kuue päälle,
päiv meil paistis pärjä päälle,
10 ele tähte tärne päälle.
Kuu ei rikkund kuuetoime,
päiv ei rikkund pärjäkirja,
ele täht ei tärnekest.

Laulnud Miina Salström (eeslaulja), 53 a. vana, ja Kaarel Salström, 58 a. vana, Kuusalu kihelkonnas, Kolga vallas, Hara külas 1911. a. Üles kirjutanud K. Viljak ja G. Vilberg (EÜS VIII 2532 (160) ja 1570 (66)).

29. KIRP KIIGEL.

Jōhyi.

A musical score in G major with a treble clef, a key signature of one sharp, and a common time signature. The melody consists of eight notes on a single staff. Below the staff, the lyrics "1. Kii, kii - ke, laa, laa - ke!" are written in a cursive font.

Kii, kiike, laa, laake!
Kuulin kiigel kiigetava,
kaselatvas lauletava,
kuuselatvas kukutava,
männilatvas mängitava.

Läksin sinna katsumaie,
kes sial kiigel kiigenevad,
männilatvas mängivad,
kuuselatvas kukuvad.

- ¹⁰ Leidsin kirbud kiikemaie,
sääsed sõnu säädimaie,
rohotirtsud tutsumaie.
Siis lein kirbu küüra pääl,
rohotirtsu turja pääl,
¹⁵ sääse suure sääre pääl,
paarmu paksu reie pääl —
kirp lens küütsades külaje,
rohotirts taga turtsudes.

Laulnud Maarja Ots, 79 a. vana, Jõhvi kihelkonnas, Järve vallas, Kukruse külas 1909. a. Üles kirjutanud P. Penna ja A. Sildnik (EÜS VI 904 (134) ja 1091/2 (268)).

30. IMEMAA.

Vändra.

The musical notation consists of two staves of music. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a common time signature (indicated by a '4'). The second staff continues with the same key signature and time signature. The lyrics are written below the notes:

I. Sōu - a, kii - ke, jōu - a, kii - ke,
sōu - a, kii - ke, jōu - a, kii - ke!

Sōua, kiike, jōua, kiike,
sōua, kiike, sinna maale,
kus ju paistab palgimetsa,
tōuseb tōrevitsa metsa,
⁵ kasvab kapalaua metsa,
kuused kōrgeed kumavad,
lepad sirgeed sinavad,
aavad allid aljendavad!

- Ütlen uuest ümber jälle,
¹⁰ varsti vana järje peale.
Sōua, kiike, jōua, kiike,
sōua, kiike, sinna maale,
kus need kuked kulda joovad,
kuked kulda, kanad karda,
¹⁵ aned aljasta õbedat.

Laulnud Eeva Jaanus, 66 a. vana, Vändra kihelkonnas, Lelle vallas 1904. a. Üles kirjutanud M. Saar (EÜS I 1014 (33) ja 1032 (26)).

1-4. Mis se - al mä - el - la pais-tab?
 Ōu - na - puu mä - el - la pais-tab.
 Mi - tu ok - sa ōu - na - puu - la?
 Kolm o - li ok - sa ōu - na - puu - la.

5 Mis seal mäella paistab?
 Ōunapuu mäella paistab.
 Mitu oksa ūnapiula?
 Kolm oli oksa ūnapiula.
 10 Mitu ūita oksalagi?
 Kolm oli ūita oksalagi.
 Mitu ūuna ūielagi?
 Kolm oli ūuna ūielagi:
 üks oli metitud meella,
 15 teine vaksitud vahale,
 kolmas oli kullal kirjutatud.
 Mis oli metitud meella,
 see oli mu enese ūuna;
 mis oli vaksitud vahala,
 20 ūee oli noorte meeste ūuna;
 mis oli kullal kirjutatud,
 sellega petan peiusida,
 nöpin noorida mehida.

Laulnud Ann Graurok, 60 a. vana, Järva-Madise kihelkonnas.
 Albu vallas 1910. a. — Laul pärit lauliku sünnikohast Koeru kihelkon-
 nast, Aruküla vallast. — Üles kirjutanud J. Välbe ja V. Rosenstrauch (EÜS
 VII 2564 (80) ja 2334 (132)).

MM $\text{♪}=144$ L.S.

1-3. Kie - hes, kie - hes, kii-ge-he - ke-ne,

L.M.

ki - es, kie - hes, kii-ge-he - ke-ne,

MM $\text{♪}=152$ L.S.

kie - hes, kii-ge-he, kor-ge-hel - la,

L.M.

kie - hes, kii-ge-he, kor-ge-hel - la,

L.S.

kor-ge-hel - la,

kauge-hel - la,

L.M.

kor-ge-hel - la,

kauge - hel - la!

Kies, kies, kiigekene,
 kies, kiige, korgeelle,
 korgeelle, kaugeelle!

Mis sialt korgelta näikse,
⁵ mis sialt kaugelta näikse?
 Kolmi järve korvustikku:
 üks oli järve viin' vihane,

teine järve olut punane,
kolmas järve mõd' magusa.

- ¹⁰ Mis oli järve viinajärve,
sie oli vana mieste järve;
mis oli järve olut punane,
sie oli noorte mieste järve;
¹⁵ mis oli järve mõd' magusa,
sie oli nuorte neitsikeste.

Kies, kies, kiigekene,
kies, kiige, korgeelle,
korgeelle, kaugeelle!

- ²⁰ Mis sialt korgelta näikse,
mis sialt kaugelta näikse?

Kolmi välja korvustikku:
üks oli välja rukkivälja,
teine välja ohjavälja,
kolmas välja nisuvälja.

- ²⁵ Mis oli välja rukkivälja,
sie oli nuorte naiste välja;
mis oli välja ohjavälja,
sie oli nuorte poiste välja;
³⁰ mis oli välja nisuvälja,
sie oli nuorte neitsikeste.

Kies, kies, kiigekene,
kies, kiige, korgeelle,
korgeelle, kaugeelle!

- ³⁵ Mis sialt korgelta näikse,
mis sialt kaugelta näikse?

Kolmi aita korvustikku:
üks oli aita rukkiaita,
teine aita ohra-aita,
kolmas aita nisuaita.

- ⁴⁰ Mis oli aita rukkiaita,
sie oli nuorte naiste aita;
mis oli aita ohra-aita,
sie oli nuorte mieste aita;
⁴⁵ mis oli aita nisuaita,
sie oli nuorte neitsikeste.

Laulnud Liisa Sepp (eeslaulja), 41 a. vana, ja Liisa Mäepea,
48 a. vana, Jõelähtme kihelkonnas, Jõelähtme vallas, Lajakivi külas
1913. a. Viisi kirjutanud A. O. Väisänen (EUS X 1058 (457) < ERA,
Fon. 107-a). — Sõnad saadud Maarrja Mäepealt, 73 a. vana, samast
külast 1913. a. Kirja pannud G. Vilberg (EUS X 2061/3 (326)).

33. KOLM METSA.

Kuusalu.

1. Kuu - ku - me äs - ti kuu - lu - sas - ti!
= 2.

3. Ü - le mi - na kuu - kun kol - me met - sä.

4. Kolm o - li met-sä kor - vis - tik - ku.
= 5.

Kiigetoon.

Kuukume ästi kuulusasti,
laulame ästi laadusasti!

Üle mina kuukun kolme metsä.

Kolm oli metsä korvistikku:
5 üks oli metsä männümetsä,
toine metsä kuusenmetsä,
kolmas metsä ounapuista.

Mis oli metsä männümetsä,
sie oli nuorte mieste metsä;
10 mis oli metsä kuusenmetsä,
sie oli nuorte naiste metsä,
mis oli metsä ounapuista,
sie oli nuorte neidiste.

Üle mina kuukun kolme väljä.

15 Kolm oli väljä korvistikku:
üks oli väljä rukkiväljä,
toine väljä otraväljä,
kolmas väljä nisude väljä.

Mis oli väljä rukkiväljä,
20 sie oli nuorte mieste väljä;
mis oli väljä otraväljä,
sie oli nuorte naiste väljä;
mis oli väljä nisude väljä,
sie oli nuorte neidiste.

25 Üle mina kuukun kolme järve.
Kolm oli järve korvistikku:

- üks oli järve viinajärve,
toine järve ollejärve,
kolmas järveda medusta.
- ³⁰ Mis oli järve viinajärve,
sie oli nuorte mieste järve;
mis oli järve ollejärve,
sie oli nuorte naiste järve;
³⁵ mis oli järveda medusta,
sie oli nuorte neidiste.

Laulnud Anna Kallebron, 64 a. vana, Kuusalu kihelkonnas, Kõnnu vallas, Pärispää külas 1911. a. Üles kirjutanud K. Viljak ja G. Vilberg (EÜS VIII 2536 (178) ja 1582/4 (79)).

34. NEIU TAHAB KIIGELT MAHA.

Haljala.

The musical score consists of six staves of music in common time (indicated by '2') and a signature of two sharps (F# and C#). The lyrics are written below each staff:

- Staff 1: La - se ma - ha, ma pa - luk - sin!
- Staff 2: Kui ei la - se, en pa - lu - gi —
- Staff 3: kü - lap ois - kan om - mi - ku - ni, lau - jan lai - a
- Staff 4: val - ge - ä - ni. Kü - lap lep - pa lüp - sab leh - ma,
- Staff 5: va - her - puu va - si - kad jua - dab,
- Staff 6: kü - lap kuus - ke kur - nab pii - ma, kü - lap kas - ke

Laulik laulis suure rütmilise täpsusega, iga ajaühik täiesti võrdse pikkusega, samuti ilma *ritardandote* ja *accelerandoteta*. Iga kaheksandiku esitas ta stakaatoliselt, mis eriti selgesti kuuldus konsonandiga lõppevate silpide juures (klusiilide puhul tekkis seejuures lühike paus silpide vahel). Oma iseloomult on seesugune laulmine omane meestelauludele. Ka laulik nimetas seda viisi „meeste viisiks”. — Üleskirjutaja on märkinud mõnele reale juurde ka suhtelised aktsendid (” — tugevam rõhk, ‘ — nõrgem rõhk, _ — rõhutu):

- ¹ Lá-se má-ha, m'a|pá-luk-sin ...
- ² Kúi eě lá-sě, | ei | pá-lú-gí ...
- ⁶ vá-her-puu | vá-si-kád júa-dab ..
- ¹² Vá-si-kad vá-he- | sú-ás-se.

Lase maha, ma paluksin!
 Kui ei lase, en palugi —
 külalap oiskan ommikuni,
 laulan laia valgeeni.
⁵ Külalap leppa lüpsab lehma,
 vaherpuu vasikad juadab,
 külalap kuuske kurnab piima,
 külalap kaske saadab karja,
 saadab karja kaugeella,
¹⁰ lehmad linna leppikusse,
 siad Siimu männikusse,
 vasikad vahesuasse.

Kiigelaul.

Laulnud Mari Kaskmann, 56 a. vana, Haljala kihelkonnas, Varangu vallas, Rutja külas 1912. ja 1913. a. Üles kirjutanud K. Viljak ja J. Mark (EUS X 1431 (8b), 1401/6 ja SKS, Mark nr. 96).

35. KIIK KELDRISSE.

Väike-Maarja.

1. Kii - ge - se - pad, el - lad ven - nad!

Kiigesepad, ellad vennad,
viige kiike kelderisse!
Ette tuleb eina-aega,
kätte kaeralooma aega:
5 odraokas ju nähikse,
kaeraoras katab maada,
ernes ehib riideella,
läätsed säärile seavad.

Kiigelaul.

Laulnud Leena Maalberg, 61 a. vana, Väike-Maarja kihelkonnas, Vao vallas, Põdrangu külas 1910. a. Üles kirjutanud J. Elken ja V. Rosenstrauch (EÜS VII 2152 (3) ja 2150/1 (345)).

36. KIIK KELDRISSE.

Peetri.

1. Kii - ge - se - pad, el - lad ven - nad!

1) var.

Kiigesepad, ellad vennad,
viige kiike kelderisse,
kiigelauad lakkadesse,
kiige-aisad aitadesse,
5 kiigesambad Saksamaale,
kiigevöllad Võiveresse!
Ette tuleb eina-aega,
kätte kesakünni-aega,
rutust rukkilõikamine —

¹⁰ eina-aeg käib inge peale,
kesakünd käib käte peale,
rukkilõikus murrab luida.

Laulnud Laabong, 68 a. vana, Peetri kihelkonnas, Esna vallas,
Ollikülas 1911. a. Üles kirjutanud P. Penna ja V. Rosenstrauch (EÜS VIII
501 (89) ja 726 (308)).

d) Jaanilaulud.

37. KES EI TULE JAANITULELE.

Muhu.

Kis ei tu - le jaa - nis - tes tu - le - le,
sel - le od - rad u - ha - ka - sed,
kae - rad kas - te - ei - na - sed!

Muhus aeti jaanilaupäeval ritv püstti, tehti kadakatorn ümber ja pandi põlema. Seejuures lauldi:

Kis ei tule jaanistes tulele,
selle odrad uhakased,
kaerad kaste-einased!

Laulnud Ingel Kesküla, 66 a. vana, Varbla kihelkonnas, Saulepi vallas, Suure-Varbla asunduses 1931. a. — Laul pärit Muhust, kust laulik 10 a. tagasi tulnud. — Üles kirjutanud H. Tampere (RKM II 57, 474 (2) ja ERA II 39, 333 (5)).